

GORENJEC

Političen in gospodarski list.

Stane za Kranj z dostavljanjem na dom 4 K, po pošti za celo leto 4 K, za pol leta 2 K, za Nemčijo 4 marke, za Ameriko 2 dolarja. Posamezne številke po 10 vin. — Na naročbe brez naročnine se ne ozira. — Uredništvo in upravnništvo je v hiši šte. 173. — Izdajatelj: Tiskovno društvo v Kranju. — Odgovorni urednik: Lavoslav Novak — Rokopisi naj se ne pošiljajo prepozno.

Izhaja vsak petek
: ob petih zvečer :

Inserati se računajo za celo stran 50 K, za pol strani 30 K, za četrt strani 20 K. Inserati se plačujejo naprej. Za manjša oznanila se plačuje za pet-vesto 10 vin., če se tiska enkrat, za večkrat znaten popust. — Upravnistvu naj se blagovolijo pošiljati naročnina, reklamacije, oznanila, sploh vse upravne zadeve, uredništvu pa dopisi in novice. — Dopisi naj se izvolijo frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

Sv. oče oznanjuje mir.

Vse si želi miru. Vse skrbno popraša, če kaj kmalu pride zaželeni mir. Najbolj dela na mir poglavar katoliške cerkve, papež Benedikt XV. Upanje je, da se bo začel poslušati njegov glas, ker prihaja od veljavne strani. Še celo katoličanom nasprotni listi čislajo in proslavljajo talent in diplomatične zmožnosti papeža Benedikta. Te dni je „Neue Freie Presse“ prinesla članek, v katerem je papeža silno hvalila. Ta list je veliki zvon nevernega Izraela. Zato imajo tem večji pomen besede, katere je zadnji velikonočni ponedeljek govoril sv. oče, ko je sprejel v avdijenci znamenitega časnikarja Karola v. Wiegand, ki iz Evrope dopisuje v ameriške liste. Pripomnimo naj, da je Wiegand protestant. Rekel mu je sv. oče med drugim:

„Vi bi radi vedeli, kakšno je stališče sv. Stolice v vprašanih te vojne in miru. Stojim na tem stališču, da naj se ta grozna vojna konča in zopet napravi mir, tako hitro kakor je le mogoče, in da se mora z vsemi moralnimi sredstvi vplivati na to, da se ga doseže.“

Poslajte ameriškemu ljudstvu in ameriškemu časopisju moj pozdrav in blagoslov in sporočite temu plemenitemu ljudstvu mojo edino željo: Delujte neprestano in nesebično za mir, da se čimprej konča to grozno prelivanje krvi in vse njegove grozote. S tem boste napravili veliko delo za Boga, človeštvo in ves svet. Spomin na to vaše dejanje bo neminljiv! Če vaša dežela vse opusti, kar bi moglo podaljšati vojno, v kateri teče kri stotisočev, tedaj lahko Amerika s svojo velikostjo in vplivom posebno veliko pripomore k naglemu koncu te strašne vojne. Celi svet zre na Ameriko, če bo začela z delom za mir. Ali bo znalo ameriško ljudstvo razumeti ta ugodni trenutek? Ali bo izpolnilo željo celega sveta? Jaz prosim Boga, da se to zgodi.“

Karl v. Wiegand pravi: „To je velikonočno sporočilo, katero je sv. oče v tej znameniti avdijenci naročil ameriškemu ljudstvu.“

Sv. oče je nadaljeval: „Molite in delajte neumorno za mir. To je moja velikonočna želja. Moja vsakdanja molitev, ves moj trud je namenjen miru.“

In ko je sv. oče govoril te besede, se je leketala v njegovih očeh vsa njegova dobrota in odkritosrčnost. Papež je končal: „Vse moje upanje na skorajšnji mir stavim na ameriško ljudstvo in na moč in vpliv, ki ga ima na celem svetu. Pravična, nepristranska in v vseh svojih stremljenjih vedno nevtralna Amerika bo, ko pride pripraven trenutek za mirovna pogajanja, dobila najizdatnejšo podporo od strani sv. Stolice. To sem že sporočil predsedniku (Zjedinjenih držav) po enem njegovih visokih prijateljev.“

Svetovna vojna.

Avstrija — Rusija.

Rusko prodiranje čez Karpate se je vršilo zadnji čas v dveh večjih kolonah, namreč ob Dunajcu proti Bardevu in čez prelaz Užok. Ko so poslali Rusi oblegovalno armado od Premišlja proti Karpatom, se je bilo bati, da se jim bo posrečilo prodreti na Ogrsko. Pa jim je vendarle izpodletelo. Rusi se ne ozirajo nič na izgube pri svojem prodiranju. Dne 8. t. m. so imeli cele gore mrličev, pa so le še hoteli priti naprej. Naši so vjeli tisti dan 1600 mož. Celih 14 dni so Rusi srdito napadali med Duklo in Užokom. O veliki noči so najbolj tiščali naprej svoje mnogoštevilne čete in desetere rezerve, a potem, ko so videli, da imajo strahovite izgube mož, so opesali. Trdi se, da so Rusi izgubili v vseh svojih dosedanjih bojih na Karpatih do 400.000 mož.

Vsega vojaštva so pa imeli ondi Rusi dva milijona. Posebno hudi boji so bili v dolinah Laborče in Ondave. Tu je odločila hrabrost naših čet in večja gibčnost proti premoči sovražnika. Najtrdovratnejši boji so bili pri Zborovu, kjer so naši uničili težko rusko baterijo. Pri Radomi so bili tudi Rusi odbiti. Najdlje so Rusi napadali postojanke med Viravo in Užokom. Tu se bojuje poleg Avstrijcev nemška južna armada. Rusi so imeli tu hude izgube. Dne 9. t. m. je bila pri Užoku zopet huda bitka. Nemške čete so zmagale severno od Tuholke neko višino, katero so Rusi cel mesec trdovratno branili. Naši so vjeli 1000 Rusov in jim vzeli 15 strojnih pušk. V dolini Oporta in ob izlivu reke Strija so bili napadi Rusov odbiti od naših in nemških čet. Vsega skupaj je bilo dne 9. aprila vjetih 2150 Rusov.

Ko so ruski generali izprevideli, da s frontalnimi napadi nič ne opravijo, so začeli v zemlinskem komitatu z obkoljevalnimi manevri. Rusi so prodrli ob potoku Lubnji proti dolini Unga, a pri Volosati so prišli med dva ognja in so se morali umakniti. Severno od Tuholke pri vereškem prelazu so bili Rusi že meseca februarja zasedli važne cviniške višine, ki obvladujejo doline rek Opora, Strija in Orove, in so te višine močno utrdili. Ko so naši te postojanke vzeli, so Rusi izgubili mnogo poguma.

Ob bukovinski meji tudi ne gre Rusom dobro. Pri Bojanu so bili premagani in so bežali do ruske meje. Vzhodno od Zalesčikov na južnem bregu Dnjestra in severno od Bojana so bili Rusi zavrnjeni in naši so šli pogledat čez rusko mejo. Vsled teh naših zmag so se Rusi umaknili na ono stran Dnjestra in v Rusijo.

V Bukovini železnice zopet redno vozijo, beguni se vračajo v večjem številu, tudi namestnik grof Meran se je vrnil v Črnovice. Le namestniški uradi so še ostali v Dorni Vatri. Zalesčiki so od 10. aprila v naših rokah.

PODLISTEK.

Beli vrabec.

(Iz češčine priredil V. Hybášek.)

II.

(Dalje.)

Pek Urbanija se je pokrepčal z novim kozarcem, obrisal si debele ustnice in je začel: „Bil sem še majhen fant, komaj 12 let star. To je bilo leta 1866, ko smo izgubili bitko pri Kraljevem Gradcu. Nekega lepega dne — takrat je bilo Javorje seveda še revna vas, — pridrvel je neki jezdec v grad, konj ves spenjen, in je klical potoma: „Bežite, Prajzi gredó!“ Trojan je bil že takrat stražnik v vasi, poljski in nočni čuvaj. Vojaška kri se je še pretakala po njegovih žilah; opasal se je z rjavo sabljo, nataknil staro vojaško kapo na glavo in letel na „Stražo“ pogledat „situacijo“ (položaj). Nikjer ni nič. Julijsko solnce je prijetno grelo, žito je stalo po polju v v zlatem klasju, toda o vojski nikjer ne duha ne sluha. Junaštvo in pogum Trojanov je sedaj hitro rasel. Prileti nazaj in naznanja razburjenemu prebivalstvu: „Ni jih še, toda lahko so vsak trenutek tu! Rešim vas, z vojno zvijačo vas rešim! Tri vozove rabim — brez lojter —, hitro naprezite!“

„Napreženo že imamo, saj se hočemo odpeljati, če bo hudo“, je odgovorilo nekaj sosedov.

„Rešim vas, rešim Javorje, — vpil je Trojan in je tako vplival na vse, da so ga ubogali kot pravega junaka dneva. Trije vozovi so se pri-

peljali na vas k luži, v kateri so se močile lesene cevi za vodovod, da ne razpokajo na solncu. „Ven z njimi!“ komandiral je Trojan, in postreljive roke so že lovile in nakladale na vozove z vodo napolnjene cevi. Tri možnarje iz litega železa, iz katerih se je navadno streljalo le o sv. Rešnjem Telesu in pri škofovem prihodu, so še vrgli k njim, in potem je vse letelo na „Stražo“.

„Konje izpreči!“ je velel Trojan in Bog sam vé, kako je to bilo, — kmetje so ga ubogali kakor otroci. Cevi in deske so zložili, vsak voz razdelili v dve polovici — sprednjo in zadnjo — in jih privlekli na najvišjo točko „Straže“. „Sedaj pa cevi gori!“ slišal se je poveljujoči glas, in v trenutku — glej, je molelo nad Javorjem proti Lazam nekaj kvišku, kar je bilo od daleč v resnici podobno strašnim žrelom težkih topov.

Ljudij — otrok in odraslih — se je tu gnetlo vse polno in ne daleč odtod so se zadovoljno pasli izpreženi konji. Proti večeru je Trojan privlekel iz žepa vrečico smodnika, nabil enega izmed možnarjev in ukazal naj se naredi velik ogenj. Celo noč je stal na straži, toda ko se tudi drugi dan sovražnik še ni prikazal — poslali so iz gradu vprašat v Laze, kaj je s Prusi. Sel se je vrnil z veselo novico. Tja se je jih pripeljalo samo kakih deset in čez dobro uro, ko so se napili, najedli in s sodnikom govorili, so zopet mirno odšli. Trojan je z jeznim obrazom primaknil tlečo vrvico k možnarju, zmago naznanjajoč pok je zadonel po zraku in bil znamenje za povratek. Kmetje so zopet zlo-

žili svoje vozove vkup, zmetali cevi v lužo, možnarje na pod — in vsi smo bili prepričani, najbolj seveda Trojan, da so se Prusi ustrašili njegove baterije in se radi tega začeli umikati. Od tega časa pa nam pravijo: „Javorski kanoirji.“

Z nasmehom na licu je poslušal Kosec ta dogodek in v duhu se je že veselil tega starca...

Kakor bi na boben udaril, razneslo se je po mestecu, da je že prišel novi tajnik in da sedi v hotelu.

„Ta je moral kar iz neba pasti, da smo ga zamudile,“ jezile so se gospodične in ž njimi njihove mamice in tetke.

Gospod Dolenc je zvečer zadovoljno mencial roke. Vse mize je imel gosto zasedene. Sedeli so tu resni mestni očetje in nadebudni naraščaj, prišli so učitelji, zdravnik, stavbenik — z eno besedo vsa inteligenca — samo enega ni bilo in to je bil tajnik Kosec.

„Utrujen je vsled potovanja. Komaj je povečerjal, je že prosil za sobo,“ razlagal je župan in zaupno je pripravljval svoje goste na presenečenje — „nastopa sicer nima, toda je skromen, prijazen in delaven — hotel je naravnost v pisarno...“

Drugi dan je čakal Kosec že od osme ure zjutraj v lokalu na gospoda župana. Ukazano mu je bilo tako in tajnik se je samo zato, da ne bi župana razžalil, prestopal tukaj in pregledoval razne časnike. —

(Dalje prth.)

Namesto generala Ruskega bo za poveljnika imenovan general Aleksejev, ki je nekdanji vladal v Port-Arturju, kot nekak podkralj.

V Besarabiji so Rusi zbrali večje armade z Urala in od Kaspijskega jezera, ko so začutili, da je Avstro-Ogrska zbrala okoli Črnuvica močnejše čete.

Angleži so mnenja, da so boji na Karpatih, ki pa nekaj tednov še ne bodo končani, največjega pomena za vse bojevanje na vzhodni fronti. Angležem in Francozom je pa jako všeč, da imajo Nemci toliko posla z Rusi in da ne morejo svojih armad vreči proti zapadu.

Dne 13. aprila zjutraj je feldmaršal nadvojvoda Friderik prišel v Bardevo in je pregledal obrambne črte. Čete so ga navdušeno vsprejele. Popoldne se je vrnil v glavni stan.

Avstrija — Srbija.

Dne 6. aprila zvečer so Avstriji zopet obstreljevali Beograd. V mesto je padlo 40 granat, ki so napravile nekoliko škode. Bombardiranje je trajalo eno uro.

V petek ponoči so priplule po Donavi ruske ladje s strelivom in živili za Srbijo. Transport je bil zelo velik, kajti vseh ruskih ladij je bilo 24.

Avstrija — Črna Gora.

Črnogorci so dobili pomoč iz Francoske. Preko Bara so prišle francoske čete, ki so imele brzostrelne in gorske topove z 18 cm kalibrom. Francoski častniki so ostali v Cetinjah.

O veliki noči so avstrijski letalci pluli nad Podgorico. Vrgli so 19 bomb, in 12 bomb je zadelo. Okoli 50 oseb je bilo ubitih in 55 ranjenih. Potem so letalci vrgli 22 bomb na Bar.

Nemčija — Rusija.

Vzhodno in južno od Kalvarije Rusi niso imeli sreče. Povsod so bili odbiti z velikimi izgubami. Osovjec je že zelo razbit, pa ne še premagan. Drugod na ruskem Poljskem je počitek.

Na vzhodno-pruski meji vojski stojita, ker že več dni neprenehoma dežuje.

Nemčija — Francoska.

Francozi so ponoči napadli Nemce pri Berry au Bac, pa jim je izpodletelo. Severozapadno od Verduna so Francozi nastavili mine, ki imajo hud rumenkast dim in razvijajo dušljiv plin. Med Mozo in Mozelom boji dalje trajajo. Pri Marchevillu so Francozi na nekem mestu prodrli, pa so bili zopet pahnjeni nazaj. Tudi drugod so bili Francozi odbiti že pred nemškimi postojankami. Pri St. Mihielu so bili artiljerijski boji. V gozdu pri Ailly so bili trije francoski napadi odbiti; ob cesti, ki drži iz Eseja v Flerey, sta nasprotnika trčila prav na blizu skupaj, pa so Nemci premagali. Tudi v Vogezih pri Mezeralu so Francozi podlegli.

Dne 9. aprila so bili Francozi hudo poraženi pri Orni in na višinah Moze. Pri Besaugi je bila neka francoska kompanija uničena.

Boji za Dardanele.

Zavezniki pri napadih na Dardanele nimajo uspehov. Zato napadajo neutrjene kraje. Dne 7. aprila je zavezniško brodovje obstreljevalo kraj Jönköp v Egejskem morju. Poldrugo uro sta dve križarici obstreljevali mesto Gazo na sirski obali. Trdi se, da se zavezniki zato prenehali z napadi na Dardanele, ker so mnenja, da naj Rusi sami vzamejo Carigrad in Dardanele, ako jih hočejo imeti.

Bolgarska pred odločitvijo.

Pri Valandovu na bolgarsko-srbski meji je bilo prišlo do hudega spopada med bolgarskimi četaši in Srbi. V krvavem boju je padlo 656 Srbov. Bolgarska vlada se je sicer opravičevala, da ona tega ni kriva in da četašev ne more krotiti, a Srbi so postali ogorčeni in njihov prijatelj so skočili po koncu, češ da se je napad izvršil s podporo bolgarske vlade, ki je bila od nekd našuntana. Francoski listi so zagnali velik šum, Rusija je zapretila, da bo pretrgala diplomatske zveze z Bolgarijo, in še celo italijanski časniki pišejo, da utegnejo dogodki pri Valandovu napraviti nove zapletitjave. Bolgarska vlada je prepovedala rusoljubnim časnikom „Miru“ in „Preporodu“ nadaljno izhajanje. Zadnje dni so Srbi v bojih

na meji zmagali in kakih 3000 Bolgarov se je moralo umakniti čez mejo. Sumljivo je, da so dobili Srbi, ko so zavrnil Bolgare, pomoč od Grkov.

Italija.

Italija se še vedno ni pomirila. Nacionalisti, ki so za vojno, in socialisti, ki so za nevtralnost, so hoteli zadnji čas napraviti zborovanja po vsej Italiji. Vlada je vsa zborovanja prepovedala. Vendar je bilo v nekaterih mestih vse pokoncu. V Rimu so se vršile zadnje nedelje velike demonstracije za vojno in proti vojni. Vojaštvo in policija sta demonstrante razgnala. Nekaj govornikov te in one stranke so aretirali. V nekaterih mestih je prišlo do spopadov med vojaštvom in demonstranti.

Dne 31. marca so bile v Milanu demonstracije za vojno in proti vojni. Prvo besedo za vojno sta imela na shodu oba Garibaldija. Prišlo je potem do običajnega pretepa. 30 oseb je bilo ranjenih in 200 zaprtih.

Belgija.

Na Francoskem biva 300.000 belgijskih beguncev. Zadnji čas jih je belgijska vlada veliko poslala na južno Francosko.

Albanija.

V okolici Tirane se je zbralo 40.000 albanskih vstašev, ki so odšli zavzet Drač in potem odidejo proti srbski meji. Drač so napadali več dni zapored s topovi, naredili precej škode in ranili več oseb. Essad paša je odbil njihove napade, a težko se mu bode dolgo ustavljati, ker vstaši dobivajo pomoč in imajo vojaški izobraženo vodstvo.

Maroko.

Vstaši so zasedli predmestja v Tangerju. Notranje mesto imajo pa še Francozi. Francoske oblasti so morale zapustiti pristanišča na zahodnem obrežju Maroka. Agadir so zasedli Mohamedanci. V Magadorju so Francozi izkrcali vojake.

Arabski vstaši so zasedli Fez, glavno mesto Maroka, in mesto Mekines, ki ima 50.000 prebivalcev in je poletno bivališče sultanovo.

Švedska.

Švedi so zelo nevoljni, ker Angleška ne pusti ničesar več izvažati na Švedsko.

Egipet.

Na sultana je dne 9. t. m. neki Turek napravil napad. Zadel ni, ker ga je nekdo prej po roki vdaril, preden je ustrelil. Napadalca so vjeli.

Indija.

V Indiji je v nekaterih pokrajinah upor, ki je začel delati Angležem velike skrbi.

Japonska.

Japonske čete so zasedle sedem mest v kitajski pokrajini Mukden.

Potovanja grofa Tisze. Ministrski predsednik grof Tisza ima brezdvoma za cesarjem prvo besedo v Avstro-Ogrski. Kadar pridejo odločilni trenotki, se odpelje k posvetovanjem. Dne 8. t. m. je prišel v glavni stan, se je mudil pri zunanjem ministru Burianu, je prišel k cesarju v Schönbrunn in nato se je razgovarjal s skupnimi ministri, ter posebej še z ministrskim predsednikom grofom Stürgkhom. Da se je pri teh avdijencah govorilo o najvažnejših zadevah monarhije, o vojni in miru, se ne more dvomiti.

Razmere Avstrije do Nemčije. V Gradcu so imeli Nemci večje zborovanje, na katerem so govorili o razmerah Avstro-Ogrske do Nemčije. Povdarjali so, da je veliki gospodarski in industrijski procvit Nemčije povzročil sedanjo vojno. Ker Angleška tega procvita in naraščanja nemške moči ni mogla drugače ustaviti, se je zvezala s svojo dosedanjo glavno nasprotnico, Rusijo. Nekateri zborovalci so priporočali, da naj se Avstrija pridruži Nemčiji po carinski zvezi. Drugi so pa govorili proti tej zvezi.

Amerika za naše nasprotnike. Francoska vlada bo dobila iz Amerike 26.000 konj za svoto pet do šest milijonov dolarjev. Od prvega septembra lanskega leta se je poslalo iz Amerike zaveznikom že 72.316 konj. Od teh jih je 60.000 prevzela Anglija in plačala zanje 12 milijonov dolarjev.

Potop ladij. Turške mine so potopile pri nekem bolgarskem pristanišču štiri ruske parnike.

Nemška pomožna križarka „Kronprinz Wilhelm“ je potopila 13 angleških in francoskih ladij.

V Tripolisu so Italijani zopet zadeli na močno skupino vstašev. Prišlo je do hudega spopada, v katerem so bili vstaši tepeni.

Ruski anarhisti so imeli nekdanj na Francoskem toplo gnezdo. Zdaj so jih začeli preganjati; 12 so jih vjeli in zaprli v Parizu.

NOVIČAR.

Pri polnih vrečah. Ogri imajo še dosti žita, v Budimpešti je naprodaj obilo najfinejšega peciva, pa so vendar zapodili gališke begunce iz dežele, da jih bo morala živiti Avstrija. Ne pustijo pa Ogri niti drago plačane moke, da bi prišla z Ogrskega v Avstrijo, in ne romunskega žita, da bi se sem prepeljalo, ampak le slabo koruzo.

Ruski vjetniki. Nemški listi grajajo postopanje avstrijske vlade, ker ruske vjetnike internira v velikih skupinah po barakah. Pravijo, da bi bilo bolj pametno, ko bi bili Rusi spravljani v večih krajih v malih barakah in bi se porabljali za zgradbo cest, reguliranje rek in obdelovanje polja. Rusi porabljajo pač naše ljudi, ki so ondi vjeti, za taka dela in jih plačajo.

Zjedinjenje strank pri slovanskih narodih. Poroča se o Cehih, Poljaki, Hrvatih in Slovaki, da se bodo zjedinele razne stranke v eno celoto, ker hočejo za slučaj nevarnosti braniti narodno misel in potezati se skupno pri vprašanjih za narodni obstoj.

† Martin Grašič. V Kranju je bil predvčeršnjim pokopan Martin Grašič. Zadnji veliki četrtak se je 88letni starček še udeležil obreda pri umivanju nog v ljubljanski stolnici. Sedaj je kar naglo ugasnil.

Odhod črnovojnikov v vojaško službo. Včeraj so se podali pod orožje črnovojniki, rojeni leta 1896.

Novi vlaki na Gorenjskem. S prvim majnikom bodo začeli voziti novi vlaki, in sicer bode odhajal vlak iz Ljubljane ob 9.9 dopoldne in bo prišel na Jesenice ob 11.5. Z Jesenic bo odhajal vlak ob 2.32 popoldne in bo prihajal v Ljubljano ob 4.33. — Na železnici Kranj—Tržič bode zopet vozila vlaka: iz Tržiča bo odhajal vlak ob 9.1 dopoldne in prihajal v Kranj ob 9.48. Iz Kranja bo pa odhajal ob 12.36 popoldne in prihajal v Tržič ob 1.31.

Nov poveljnik tretjega armadnega zbora. Poveljnik 34. pehotne divizije Jožef Krautwald vitez Annau je prevzel poveljstvo tretjega armadnega zbora.

V Gorjah je umrl trgovec Martin Žvegeli, brat pokojnega barona Schwegelina.

Za vojnega kurata je vpoklican Ivan Zdešar, kapelan v Smledniku.

Cena kruha. V Ljubljani prodajajo peki kruh po 1 K 12 v kg. Na italijanskem pa kilogram kruha stane le 50 centesimov.

Mitrovica. Sedež kr. davčnega urada v Mitrovici je prestavljen v Vinkovce.

Mesto Gradec je sklenilo, da ne bode več sprejemalo nobenih beguncev.

„Jugoslovanska strokovna zveza“ v Ljubljani bo imela redni občni zbor dne 2. maja 1915 v Ljubljani na Kongresnem trgu v hiši, kjer se nahaja „Delavsko konsumno društvo“. Ob 8. uri bo za delegate cerkveno opravilo v kapeli Alojzijevejšča na Poljanski cesti in ob 9. uri se bo pričelo zborovanje.

Žrebanje velike loterije „Slovenske Straže“ v korist ubogim otrokom, vdovam in sirotam padlih junakov in invalidom že meseca maja. Takoj kupite srečke!

Dobro si je znal pomagati. Martin Sirc z Visokega se bojuje v Karpatih. Rad bi bil pisal nekaj županu domov, pa ni imel papirja. Znal si je pomagati na ta način, da je sredi karpatskega gozda olupil brezo, potegnil z luba mezdno (notranjo kožico) in iz nje izvil dopisnico ter na njo napisal s svinčnikom svoje poročilo. Vojna pošta je dopisnico pošteno doposlala.

Cena petroleja je v Avstriji začela padati. En kilogram petroleja je doslej stal eno krono. Na debelo stane 100 kg 62 kron.

Hroščevo leto bode letos. Treba bode za časa preganjati hrošče, da ne bodo napravili preveč škode na polju in drevju.

Velik sneg. V Karpatih je zapadel sneg, ki ovira gibanje vojske. Tudi v Švici so veliki snežni zapadi. Sneg je več metrov visok, ovira ves promet. Na nekaterih železniških progah leži štiri metre snega.

Vojna in časniki. Na Nemškem je vsled vojne 864 časnikov nehalo izhajati. Manjka stavcev in urednikov in plačujočih naročnikov.

Nove molitve za mir. Državni tajnik kardinal Gasparri je izdal naslednji dekret: Sveti oče je ukazal, da se pri majnikovi pobožnosti moli od njega sestavljena molitev za mir, s katero je združen odpustek 300 dni vsak dan. Odpustkov se more udeležiti vsak, kdor se je vsaj 20krat udeležil majske mirovne molitve.

Za častnega občana je imenovala občina Senčur svojega župnika č. g. I. Šiško.

Naznanilo. G. dr. Globočnik poroča, da se je njegov zobotehnik gosp. Leider vrnil s potovanja in da zopet ordinira.

Redka obletnica. Prave bele vrane so dandanes uslužbenci, ki skozi dolgo vrsto let v eni in isti hiši pošteno in skrbno opravljajo svoje delo, ki so zvesto udani svojemu gospodarju in uživajo njegovo popolno zaupanje. Lep vzgled takega moža je g. Lovrenc Grohan, ki je 5. aprila t. l. praznoval štiridesetletnico, odkar je vstopil v barvarijo trvdke M. Firc v Kranju. Razen 10 mesecev, katere je za časa okupacije Bosne in Hercegovine prebil kot dragonec v vojni, je Lovrenc Grohan od 5. aprila 1875 naprej nepretrgoma v službi imenovane trvdke.

Podpore za vpoklicane vojake. Vedno bolj se širi število onih, ki vlagajo prošnje za podporo, ker so domači oblekli vojaško suknjo. Nekateri, ki so bili odbiti, vlagajo prošnje ponovno. Pošel jim je živč, ali pa je treba denarja za najete delavce, in je tedaj nastopila nevarnost za preživljanje družine. Te podpore so v sedanjih hudih časih velika tolažba. Vlada gre ljudstvu na roko in zakona o podporah ne razlaga prestrogo. Tako smejo po novi razlagi dobiti podporo tudi očem in mačeha ter otroci, katere je vpoklicanec priženil. Nadalje imajo pravico do podpore družine onih, ki so bili svoj čas prestavljeni v nadomestno rezervo, pa so jih potem pritegnili v aktivno službovanje. In pa tistih, ki so bili l. 1914. asentirani, pa predčasno vpoklicani, potem onih, ki so dobili odlog nastopa prezenčne službe čez čas, ko bi bili morali vstopiti v vojno četo, in slednjič tudi rodbine prostovoljcev.

Preskrba vojaških vdov in sirot. Izšla je naredba o prispevkih za preskrbo vdov in sirot gazistov in moštva stalne armade (vojne mornarice), deželne brambe in črne vojske, ki so ali pred sovražnikom padli, ali pa umrli na ranah ali vsled vojnih naporov. Vdove po častnikih in gazistih s častniško stopnjo bodo dobile pokojnine z doklado vred po razredih (12) od 1.050 do 8.100 K. Sirota bo dobivala, če je brez očeta, vzgojevalni prispevek do 24. leta in sicer vsaka od 210 do 500 K. na leto. Skupni znesek za vse otroke je pa enak onemu vdovske pokojnine. Za sirote brez starišev, ali če mati ne živi pokojnine, je vzgojevalni prispevek po razredih od 525 do 4050 K. Dobivale bodo nadalje vdove po infanteristu letnih 108 K, po prostaku 144 K, po korporalu 180 K, po četovodji 216 K, po podčastniku 270 do 360 K in po kadetu 450 K. Če so vdove popolnoma dela nezmožne, dobe še letni prispevek 96 K. Za vsakega nepreskrbljenega otroka dobe pri fantih do 16. leta in pri dekletih do 14. leta po 48 K. Za vsako nepreskrbljeno siroto je določenih po 72 K.

Padli so na bojnem polju: Čadež Gregor iz Poljan, Ivan Dolenc iz Ljubljane, Josip Drešar iz Medvod, Leopold Erjavac z Vojskega, Matej Fritz iz Moravč, Kos Franc iz Dobrove, Peternelj Ivan iz Selc, Reichardt Mihael iz Kroke, Roblek Andrej iz Predvdora, Vinko Rozman in Franc Vovk iz Gorij, Ivan Iskra iz Lesc ter baje Anton Novak in Franc Engelman iz Kranja. Jurist nadporočnik Anton Feigelj iz Slovenske Bistrice. St. Velkavrh in St. Tominc, oba iz Ljubljane.

V ruskem vjetništvu se nahajajo: Franc Flerin iz Domžal, Metelko Ivan iz Doba, Potočnik Ivan z Bleda, Slapnik Josip iz Šmartina, Vodnik Ivan iz Stare Loke. Poroča se, da je bil od Rusov vjet tudi "Slovenčev" urednik, g. Franc Terseglav. Dr. Ivan Perni, konceptni praktikant pri deželni vladi v Ljubljani, doma s Trstenika, se je oglasil iz ruskega vjetništva. Sedaj biva v mestu Melekesu, v samarski guberniji. Razglednica, ki jo je pisal 24. februarja svojim staršem, je prišla na določeni kraj šele na velikonočni ponedeljek. — Ranjen je bil Ignac Pečnik iz Strahinja in je v bolnišnici na Ogrskem.

Prodaja krompirja. Vsled raznih zlorab, je deželna vlada prepovedala prosto prodajo krompirja in je poverila nakup istega Gospodarski zvezi v Ljubljani. Glasom poizvedb je v kranjskem pol. okraju razpoložljivega nad 30 vagonov krompirja. Posestniki, kateri so priglasiili krompir, so ga dolžni oddati, in v njihovo lastno korist jim svetujemo naj ga prodajo takoj, ker je izključeno, da bila prodaja krompirja zopet prosta. Ako bi se kdo branil, mu preti le nevarnost, da se mu krompir odvzame in sicer po veliko nižji ceni, kakor ga plačuje Gospodarska zveza. Krompir odpošilja Gospodarska zveza po navodilih deželne vlade na ona županstva, v katerih je veliko pomanjkanje. Da Zveza pri prodaji dela ogromne dobičke, kakor nekateri med ljudstvom razširjajo vest, je laž, kajti ceno pri

prodaji je Gosp. zveza določila v soglasju z deželno vlado, katera bi sama nikdar ne pripustila izkoriščanje pri prodaji.

Bruselj Nemci so mestu Bruslju naložili zopet 500.000 frankov vojne odškodnine.

Popravek in dostavek. V članek "Od nekdanj stanuje že tukaj moj rod" sta se vrinili dve tiskovni napaki: namesto Prezel mora stati Prez, namesto Laščiče pa Laščič. — Ker bi morda kdo dvomil, da so nekdanj delali samostavnike z j. naj dodam še nekaj zgledov: Mlad, mlad = mlaj; rad, radj = raj; rod, rodj = roj; rok, rokj = roč; kljuka, kljukj = ključ; rek, rekj = reč; sek, sekj = seč (živa meja, beseda se rabi v Rakitni); pih, pihj = piš; morda tudi pek, pekj = peč. Da se je vdeval n ali l. naj služijo zgledi: prositi = prošnja; nositi = nošnja; grob = groblja; grabiti = grablje. J. Rozman.

Boj proti alkoholu. Avstrijske državne oblasti so še vedno gluhe za klic, da naj se kaj stori proti alkoholizmu. V drugih deželah so se pa že dosegli lepi uspehi. V Kanadi bodo sedaj prepovedali točenje alkoholnih pijač po vojaških kantinah. — Po celi južni Afriki se dela na to, da bi se ustavilo prodajanje alkoholnih pijač. — Na angleškem dvoru ne pijejo več in pričakuje se, da bo angleška vlada v kratkem izdala ostro prepoved proti točenju alkoholnih pijač. — Na Ruskem so prišli do prepričanja, da so vojaki za polovico bolj trdni in za delo porabni, odkar je uživanje alkohola prepovedano. — Na Francoskem je notranji minister izvedel, da so ženske, ki dobivajo podporo vpoklicancev k vojakom, začele srkati alkoholne pijače, in je ukazal takim ženskam podporo odvzeti.

Iz Premišlja se poroča, da je ondi 6800 težko ranjenih in hudo bolnih naših vojakov. Rusi so naprosili več avstrijskih zdravnikov, da jih zdravijo.

Kupite naglo srečke iz loterije "Slovenske Straže"! Dobicek od loterije "Slovenske Straže" se bo porabil deloma za bolne vojake, deloma za namene "Slovenske Straže". Obojni namen je vse hvale vreden. Slovenci ne pozabimo na našo narodno dolžnost, zlasti ne prezimo, da Nemci prav pridno nabirajo za nemški "Schulverein" in da imajo nemški listi cele strani izkazov o darovih za to društvo!

Stroj za kopanje strelnih jarkov. Amerika je začela pošiljati zaveznikom nov stroj, ki v eni uri izkoplje 75 m dolg strelni jarek.

Dva ruska parnika potopljena. Neki ruski parnik, ki je bil namenjen peljati strelivo v Ameriko, je zadel na mino in se je potopil. Blizu Batuma se je potopil petrolejski parnik "Peter Veliki".

Visokošolci v vojni. V Avstriji je nad 60% visokošolcev v vojaški suknji, v Nemčiji pa nad 56%.

Mlad vojak. Belgijski prestolonaslednik je še le 14 let star, pa je vstopil kot prostak v 12. pešpolk in je te dni s puško in telečnjakom stopal med vojaki in defilirjal pred kraljem, kraljico in ministri. S polkom pojde na fronto.

Kobilice v Egiptu in Siriji. V Egiptu kobilice strašno pustošijo. V nevarnosti se nahajajo nasadi bombaža. Iz Sirije se poroča, da so opustošile kobilice polja med Jeruzalemom in El Arisom. Pastirski narodi beže s Sinajskega polotoka v Egipt.

Nesreča v premogokopu. V nekem premogokopu pri Simonoseki na Japonskem se je zenuila premaknila. Notri je bilo na delu 593 oseb, od katerih se jih 300 pogreša.

Razglas. Z lepaki se vabi prebivalstvo, da pounaga nabirati kovine (baker, rdečo litino, bron, med, nikelj, kositer, cink in aluminij) za vojno. V svrhu smotrenega nabiranja naj se ustanovi v vsaki občini poseben odbor (krajno vodstvo), v katerega je povabiti predvsem učiteljstvo in duhovništvo ter po potrebi pritegniti tudi druge ugodne osebe. Pri tem morajo izgniti vsa osebna nasprotstva, ker le edinstvo more v teh težkih časih voditi k cilju. Učiteljstvo bode po tem organiziralo nabiranje po učencih ter bo potrebna navodila dobila še od c. kr. okrajnega šolskega sveta. C. kr. okrajno glavarstvo v Kranju, dne 6. aprila 1915.

Razglas. C. kr. ministrstvo za poljedelstvo je z razpisom z dne 27. svečana t. l. št. 7322 opozorilo na vsebino vampov, oziroma želodcev zaklane živine in prešičev, kot ceno in dobro krmilo za prešiče. Ta snov se je dosedaj v klavnicah zavrgla ali porabila za gnojilo. Zvedenci so dokazali, da je vsebina želodca v zvezi z drugimi tvarinami izvrstno krmilo za prešiče. Najbolje se krmi tako: 10 im kg vsebine želodcev se doda 2 litra krvi, 4 kg sladkorjeve gošče (melase), 7 do 8 dkg živinske soli in nekaj izlužene krede. Kri je dobra od goveje živine, konjev, ovac in prešičev. Na mesto melase se lahko rabi neočiščen (surovi) sladkor. Na mesto krede se lahko dene isto množino ribje moke ali zdrobljenih kosti. Vsebinsko želodcev zaklanih živali in kri se dobi po ceni v klavnicah in pri

mesarjih. — C. kr. okrajno glavarstvo v Kranju, dne 12. aprila 1915.

Razglas. Zastopniki avstrijskih sladkornih čistilnic podali so trgovinskemu ministrstvu obvezno izjavo, da bodo dali potrebno množino sladkorja do pričetka novega pridelka (1. september 1915) proti neizpremenjenim tačasnim cenam trgovini in konsumu na razpolago. S tem je zagotovljena trdnost cen važnemu živilu. Ker so sladkorne čistilnice od junija 1914 pa do današnjega dne zvišale cene sladkorju skupaj le za 4 K 25 v pri 100 kg, se bo vsako znatno zvišanje cen v smislu ces. naredbe z dne 1. aprila 1914 št. 194 drž. zak. kot preziranje cen zasledovalo. C. kr. okr. glavarstvo v Kranju, 1. 4. 1915.

Razglas. Lov krajevne občine Sora se bode dne 27. maja 1915 ob 11. uri dopoldne na uradnem dnevu v občinski pisarni v Škofji Loki potom javne dražbe v zakup oddal za dobo 5 let, to je od 1. julija 1915 do 30. junija 1920. Zakupni in dražbeni pogoji se lako vpogledajo pri c. kr. okrajnem glavarstvu v Kranju med navadnimi uradnimi urami. — C. kr. okr. glavarstvo v Kranju, dne 8. aprila 1915.

"Slava sv. Križu" St. Premrl. Pet pesmi za postni ali misijonski čas. Cena 50 vin. Založila Katoliška Bukvarna. Pet prav mehko občutenih pesmi, ki jih je skladatelj namenil v tolažbo vsem trpečim in v spomin na svetovno vojno 1914/15. Brez dvoma bodo pesmi — lepo pete prvi del svojega namena dosegale in v trpeča srca obilo tolažbe vlivale. Pesmi niso težke, ampak take, da jih bo velika večina naših zborov izlaska zmagovala. Kimovec.

"Narodne vojaške" Fr. Ferjančič. Sedmi venček. Cena 60 vin. V Ljubljani 1915. Založila Katoliška Bukvarna. Devet narodnih vojaških pesmi preprosto harmoniziranih v onih temeljnih harmonijah, kakoršne ljudstvo samo rabi pri petju narodnih pesmi; zato so prav lahke, brez vsakršnih težav, tudi za najslabše zборе primerne, primerne zlasti sedaj v vojnem času. Kimovec.

NOVEJŠE VESTI.

Dunaj, 14. aprila. Na Karpatih se večinoma strelja le s topovi. V Karpatih severozahodno od Užoka so naši zasedli neko postojanko, katero so bili pred nekoliko dnevi zavzeli Rusi. V vzhodni Galiciji in Bukovini je mir.

Dunaj, 15. aprila. V Karpatih je brigada polkovnika barona Dürfelda po hratrem boju osvojila višine Ceremba. S tem je boj v Karpatih za nas ugodno končan. — Od Pruta do Dnjestra imajo naši prav trdne postojanke. Naše prednje straže pa krožijo po gozdovih in močvirjih v Besarabiji.

Dunaj, 15. aprila. V zahodni Galiciji pri Cjezkovicah na Biali so včeraj zjutraj Rusi hoteli prodreti, pa so bili odbiti. Hud boj je bil včeraj pri vasi Vysocko wyzne (Zgornje Visoko) blizu Užoka ob Striju. Naši so dobili važno višino in vjeli 664 Rusov. Na Karpatih je bil artiljerijski boj. Mesto Vojnič, zahodno od Tarnova, Rusi že dolgo obstreljujejo in so razdejali 50 hiš.

Cetinje, 15. aprila. Albanci so metali bombe na črnogorske ladje, ki so plule po Bojani, in sta se dve ladji potopili. Malisori so se uprli Črnogorcem.

Dubrovnik, 14. aprila. Sovražno brodovje je priplulo pred Boko Kotorsko in je izkrcalo strelivo za Črnogorce v Spiču.

Berlin, 14. aprila. Nemški listi poročajo: Glavni poveljnik ruske armade veliki knez Nikolaj Nikolajevič je baje precej nevarno obolel. Staro bolezen ima na jetrih, ki zadnji čas naglo napreduje. Pozval je k sebi enega prvih kirurgov Rusije.

Berlin, 14. aprila. V Rusiji si ljudje žele miru. Diplomatični krogi trdijo, da se posebej mir med Rusijo in Avstrijo ne more sklepati. Rusija je najhujša sovražnica Nemčije. Sedaj se pri nas ne more govoriti o miru, ko Nemčija in Avstrija dobro stojita na obeh bojiščih. Rusi so še le na eni točki prišli čez Karpate.

Rim, 14. aprila. Angleško-francosko brodovje je zapustilo Dardanele, ker bo imelo opraviti neke drugod, ne daleč proč.

Rim, 14. aprila. Angleži so baje indijske čete dali prepeljati iz Egipta domov in bodo z Lemnosa k Suezu prepeľjali evropske divizije.

Rim, 14. aprila. Papež je daroval za nesrečne Belgijce in Poljake po 25.000 lir.

Milan, 14. aprila. Pri nemirih je bil ubit delavec Marora. Vsled tega so socialni demokrati razglasili 24urni splošni štrajk v Milanu.

Milan, 14. aprila. Neki Grk iz Italije je dovažal vatašem v Albanijo orožje in strelivo. Italijanska torpedovka je v Adriji ladjo vjela in Grka je vlada izpodila iz Italije.

Milan, 15. aprila. Bolgarija se vedno bolj nagiblje na nemško plat. Ruski poslanik bo kmalu zapustil Sofijo.

Turin, 15. aprila. Pogajanja Avstrije in Italije bodo najbrže privedla do ugodnega konca.

Petrograd, 14. aprila. Car je dal iz državnih sredstev 1.200.000 rubljev za pomočke proti razširjenju kužnih bolezni.

Atene, 14. aprila. Grško ministrstvo je sklenilo, da se odkloni zahteva trojnega sporazuma glede pristanišča v Solunu in da se ondi ne bode več dovolilo prosto izkladati vojni material za Srbijo.

Carigrad, 14. aprila. Sovražne ladje so včeraj pol ure streljale na Dardanele. Turške baterije so odgovorile in dve ladji sta bili zadeti.

Carigrad, 15. aprila. Ruskega konzula v Teheranu so Perzi umorili.

Pariz, 14. aprila. Štirje ruski parniki so mimo Romunije odpeljali Srbiji streliva in vojaštva na pomoč.

Pariz, 14. aprila. General Pau se je vrnil iz Rusije v Pariz. Z istim vlakom je prišel tudi italijanski poslanik Tittoni. Prejšnji francoski zunanji minister Hanotaux je bil v Rimu od papeža vsprejet v posebni avdijenci.

London, 14. aprila. Angleži so vnovič bombardirali Smirno. — Iz ruskih Židov, ki so pribežali v Egipt, se je sestavil poseben zbor.

London, 14. aprila. Turki so v Kavkazu zopet pričeli z ofenzivo. Pri Kapi je prišlo do večjega boja, ki še traja.

London, 14. aprila. Nemški čolni so potopili od 18. februarja poprečno vsak dan eno ladjo. — Nemška pomožna križarka „Prinz Eitel Friedrich“ je bila v ladjedelnici v Norfolku razorožena. Njena posadka se ne bo več udeleževala vojne.

London, 14. aprila. Ruski vojni minister trdi, da so Rusi v marcu dobili na Karpatih 40.000 vjetnikov in 900 topov, če je res.

New-York, 15. aprila. Ameriška vlada je odklonila predlog, da bi se splošno prepovedal izvoz vojnega materiala v Evropo.

Delo našega tretjega armadnega zbora.

Po časnikih se hvalijo junaška dela, katera je izvršil v sedanji vojni tretji armadni zbor, ki je dobil naslov „železni zbor“. Pri tem zboru je tudi kranjski 17. pešpolk in sploh je pri njem največ Slovencev. V Galiciji in na Karpatih si je pridobil tretji zbor, ki stoji v bojih skoraj vedno v prvih vrstah, neminljivo slavo. Komaj je prišel na bojišče, se je že bojeval cel teden pri Premišljanih blizu Lvova s tremi ruskimi zbori. Večkrat je prišlo do napadov z golimi bajoneti, katerih se mehki Rusi silno boje. Umaknili so se sicer naši ondi veliki premoči, a zadali so sovražniku hude rane. Teden pozneje se je začel boj pri Grodeku. Tu so „Sedmičarji“ po strahovitih bojih dosegli zmago: 47. polk je z naskokom vzel Mšano, 27. polk Cunjov, 87. polk s 7. bataljonom lovcev Povitenski. Dobili so naši

mного vjetnikov in se veselili zmage, a kar pride dne 12. septembra na večer povelje, da naj se umaknejo v Sekovo pri Gorlicah. Vkljub zmagi so se tedaj morali umakniti, ker se zgoraj pri Ravaruski stvar ni iztekla dobro. V začetku oktobra so šli tudi naši osvobodit Premišelj. 10. oktobra so prijeli Ruse pri Pokjetnikih in prišli v Radimno. Potem so pa pridrvili naglo v 19 dnevno bitko pri Premišlju. Dobro so se bili lovci 20. bataljona pri Blozevu. Cel kor je planil na Ruse in jih veliko vjel. Niso se ustrašili slovenski junaki niti ruske artiljerije, ki je izborno streljala, niti kolere, ki jih je kosila. Premišelj je bil oproščen. Stali so naši ob Sanu in potem prišli do Novega Mjasta. Tu je padlo v boju mnogo slovenskih mož. Dasiravno so vjeli 2000 Rusov, so vendar dobili povelje, naj se umaknejo; dne 5. novembra je došlo to žalostno naznanilo, in sicer radi razmer v srednji Poljski.

Pozvan je bil nato tretji armadni zbor na Karpate. Tu so ga čakale velikanske muke. V groznem mrazu in snegu so lezli fantje po gorah in prestajali najhujše navale sovražnikov. Potomci bodo pripovedovali o velikem delu svojih očetov za rešitev domovine v bojih pri Bardovi, Also-Pagoniju in Kremni, kjer so bili uničeni celi ruski polki. Izkusili so tu v krvavih bitkah toliko strahote in gorja, da so se popolnoma utrdili in postali „železni“. Kdo naj še dvomi, da bo to junaštvo branilcev naše domovine želo priznanje v najvišjih krogih in prinašalo sad za vse prihodnje čase?

Iz Letopisov ljubljanskih jezuitov.

Posnel Ant. Koblar. (Dalje.)

L. 1598. To leto je bilo za jezuite hudo leto. Bolehali so in dež jim je nagajal pri zidanju. Šola je morala zaradi kuge prenehati. Protestantje so jezuite obrekovali, češ, da so videli v kolegiju žensko oblečeno kot jezuita z otrokom v naročju. Jezuitje so obrekovalce tožili. — Odšel je iz Ljubljane o. Matija Poler, prišli so pa: Kranjec Nikolaj Koprivec, Jurij iz Krakovega in Italijan Martin Valorsa, ki je vodil potem zidanje kolegija, Ludovik Messer in Jurij Gall. — Nadvojvodinja Marija je darovala dve oltarni podobi, plemenite gospe nekaj cerkvene oprave, novi škof Tomaž Hren pa nov srebrni ciborij in pozlačen križ. — Neka hiša pri cerkvi se je podrla in prostor se je prepustil jezuitom, drugo hišo so pa jezuitje kupili za 2.400 gld. in od onod napravili hodnik. Še štiri hišice so kupili jezuitje za 685 gld. in podrli, da so dobili prostor za zidanje kolegija. — Dne 8. maja so vložili za kolegij temeljni kamen. — Binkoštni ponedeljek se je predstavljala na mestu stare siromašnice igra: „Darovanje Izaka“, mnogo bolje, kakor so jo kdaj predstavljali luterani. — Darovali so za kolegij: predstojnik nemškega reda Markvard z Brda 66 gld., škof 50 gld. in kanonik Pavel Kočever 100 gld. — Obhajencev je bilo o veliki noči 300. — Tri plemenite družine so se povrnil v katoličanstvo. — Pridiga je pri sv. Jakobu nemška, krščanski nauk popoldne pa slovenski. — Nadvojvoda Ferdinand je mestno starešinstvo, ki je bilo prej vse luteransko, tako preustrojl, da so izmed dvanajstih notranjih svetovalcev luterani ostali še štirje, in izmed štirindvajsetih zunanjih svetovalcev pa šest, a še teh bi ne bil pustil, ako bi bil mogel dobiti

katoličane. — Župnija Škocijan pri Turjaku z osmimi podružnicami je postala katoliška. Nad 30 let so jo imeli luterani. Bila sta ondi navadno po dva predikanta, katera je redil turjaški graščak. Nadvojvoda je poslal tja komisarje, ki so izgnali luteranskega župnika in postavili katoliškega. Tu sta se izkazala junaški škof Hren in kranjski vicedom Josip pl. Rabata. Preden se je razširilo luteranstvo, so bili ondi v cerkvi Matere božje na hribu veliki shodi, ki so potem izostali. Tja je bila sedaj zopet procesija z banderi na praznik sv. Ahacija. Sešlo se je nad 14.000 ljudij. Veselje je bilo neizmerno. Predikant je sicer skušal šuntati zoper novega župnika, a nadvojvoda ga je ukazal izgnati. V varstvo so ga sicer vzeli deželni stanovi, toda na pritisk vicedoma je moral pobegniti na Hrvaško. — To leto so bili izgnani s Kranjskega tudi drugi predikanti. Poprej je bil napravil vicedom pojedino in je povabil poleg plemenitnikov tudi dva predikanta in dva jezuita. Ti štirje so imeli vpričo plemenitnikov besedni spor. Predikanta sta bila osramočena, jezuita pohvaljena. To je tako prišlo luterana Ivana pl. Bonhomo, da je kmalu potem napravil enako pojedino z verskim disputom. Posledica je bila, da se je on sam izpreobrnul in da so drugi plemiči začeli omahovati. V novembru so morali bežati vsi predikanti iz Kranjske in šole so jim zaprli. Šli so iz Ljubljane 3. in 4. novembra. Plakale so za njimi nekatere babnice in jih obsipale z darovi. Pred odhodom so še imeli pridige v deželni hiši in delili obhajilo. Škof Hren jim je bil že 1. novembra, na praznik vseh svetnikov, odvezal špitalsko cerkev. Prišel je bil tja s procesijo iz stolnice ter je ondi maševal in pridigoval. Duhovni so zapeli „Te deum“ in petje je spremljevala godba. Pripomogli so k ti zmagi tudi jezuitje, zato se je obrnil proti njim ves srd luteranov. (Dalje priti.)

Umetni zobje!

Ne da bi se izruvale zobne korenine, se ustavljajo

amerikanski umetni zobje

posamezno ali celo zobovje, kakor se tudi

plombirajo zobje

21

vsak dan od 8. ure dopoldne do 6. ure zvečer v konc. zobotehničnem ateljeju

O. Seydl, Ljubljana.

Stritarjeva ulica št. 7.

Zobozdravniški in zobotehniški atelje

Dr. Edv. Globočnik, okrožni zdravnik in zobozdravnik, in **Fr. Holzhaecker**, konc. zobotehnik

V KRANJU

v Hlebševi hiši, nasproti rotovža, je slavnemu občinstvu vsak delavni dan od 8. ure zjutraj do 5. ure popoldne na razpolago.

Dr. Globočnik ni k vojakom poklican in zdravi nadalje. 16 52—34

**Kdor ima na prodaj kaj
pšenice, ovsa, krompirja
naj se zgласi pri R. Marenčič, Kranj**

**Čisto novo
in moderno**

**blago za ženske in moške
obleke radi prevelikega
nakupa in velike zaloge
prodajam**

**po lastni ceni
IVAN SAVNIK
Kranj, pri Besenčanu.**